Forskningsopphold i USA

Guide i praktiske spørsmål

EURAXESS Norge 2013

euraxess
RESEARCHERS IN MOTION

INNLEDNING 2
REISE OG ANKOMST TIL USA 6
Social Security Nummer 7
TRYGD OG FORSIKRINGER 8
Medlemskap i Folketrygden 8
HELFO Utland 9
Health Systems International (HSI) 10
Trygdeavtale med USA 10
Privat forsikring 10
SKATT 12
Norges skatteavtale med USA 12
Skattekort 12
BOLIG 13
Leie av bolig i USA 13
Abonnement på gass og strøm 14
Innboforsikring 14
Flyttekostander 14
Leie ut bolig i Norge 15
Flyttemelding 15
SKOLE OG BARNEHAGE 15
Skolesystemet i USA 15
Skole i USA 15
Norsk skole hjemme 16
Skolefritidsordning 16
Barnehage i Norge 17
VAKSINASJON OG HELSESJEKK 17
BIL 18
Førerkort og bilforsikring 18
Leiebil 18
ANNET 19
Bankkonto 19
Telefon 19
Tips 19
EURAXESS Links 19

INNLEDNING

Et forskningsopphold i utlandet krever litt planlegging og det er viktig å begynne i god tid. Dersom du skal ha på plass forskningsprosjekt og finansiering, bør du starte minimum1 år før du har tenkt til å dra. Dersom det kun er praktiske spørsmål som gjenstår, kan 6 måneder holde. I denne guiden presenteres det praktiske du bør tenke på. Informasjonen er basert på tilbakemeldinger fra norske forskere som har vært i USA. Tilbakemeldingene ble gitt gjennom intervju og gjennom spørreundersøkelse i 2011-2012 blant forskere på Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og NTNU.

Guiden er ment til å gi tips til hva du bør tenke på og i hvilken rekkefølge du bør gjøre det praktiske. Guiden gir ikke fullstendig informasjon og du må selv sjekke med ulike etater hva som vil gjelde for deg og din familie.

Vi håper at guiden vil gjøre planleggingsarbeidet litt enklere. Har du spørsmål eller kommentarer til guiden, så kontakt oss gjerne på euraxess@rcn.no

Vi ønsker deg et utbytterikt forskningsopphold i USA!

Hilsen Forskningsrådet som koordinerer EURAXESS i Norge

(Foto: Kathrine Vangen)

TO-KARRIERE

Hva skal medfølgende partner gjøre under USA-oppholdet?

Mange opplever at ektefelles/partners karriere er en utfordring når et forskeropphold planlegges. Eventuell bortfall av en inntekt, tap av pensjonspoeng og vanskelig å få permisjon fra jobb i Norge er sentrale problemstillinger. Likevel finnes noen muligheter:

- Der hvor begge forskere, er det i mange tilfeller mulig å koordinere, slik at begge har forskningsopphold på samme tid.
- Noen partnere jobber deltid for norsk arbeidsgiver i perioden. Partner kan tjene inntil 1,5 G per år uten å måtte søke trygdemedlemskap på eget grunnlag. Se avsnitt om trygdemedlemskap
- Mange tar også videreutdanning. Kontakt ANSA for informasjon om utdanningsmuligheter, www.ansa.no. Fulbright foundation, www.fulbright.no og Norge-Amerikaforeningen, www.noram.no har stipender for utdanning.
- Det er mulig å søke arbeidstillatelse i USA, men det kan ta lang tid å få den innvilget. En klar ulempe er at partneren mister medlemskap i norsk folketrygd ved å ta lønnet arbeid i USA. Søknadsskjema og informasjon om hvilken dokumentasjon du skal legge ved søknaden om arbeidstillatelse, finnes på http://www.uscis.gov/portal/site/uscis/menuitem.eb1d4c2a3e5b9ac89243c6a7543f6d1a/?vgnextoid=820a0a5659083210VgnVCM100000082ca60aRCRD&vgnextchannel=820a0a5659083210VgnVCM100000082ca60aRCRD
- Noen familier velger å legge utenlandsoppholdet til en periode der en den ene kan motta foreldrepenger. Se avsnitt om barnetrygd/foreldrepenger.

VISUM

Du bør beregne 6 måneder på å få visum til USA. Det tar lengst tid å forberede all dokumentasjon som kreves for å kunne søke visum, slik som invitasjonsbrev, DS 2019- skjema og registering i SEVIS. Her følger noen tips til hvordan du bør gå fram.

Søknadsprosessen for visum til USA følger en bestemt rekkefølge. Dette trenger du:

- Dokumentasjonsbrev fra hjemmeinstitusjonen din
- Originale skjema DS-2019 (visa certificate) fra vertsinstitusjon i USA, ett for hvert familiemedlem. Skjemaet må fylles ut eksakt etter opplysninger i passet og signeres. Foreldre signerer for barn.
- Betalt SEVIS avgift (I-901), som kan betales online www.fmjfee.com/i901fee
- Gyldig pass. Sjekk at opplysningene i passet stemmer. Passet må aldri ha vært meldt savnet eller stjålet.
- Utfylt DS-160 (visa søknad til den Amerikanske Ambassaden)
- Timebestilling og oppmøte på den Amerikanske Ambassaden i Oslo. Du kan bestille time etter at DS-160 er fylt ut og sendt inn elektronisk.
- Blankett 1-94 (deles ut på flyet til USA) og settes i passet ved immigrasjon
- Oppsøke vertsinstitusjonen etter ankomst til USA for registering av ankomst i SEVIS og signering av DS-2019.

Invitasjonsbrev

Mange institusjoner i USA tar imot et betydelig antall utenlandske gjesteforskere og utenlandske studenter. USA har et system hvor den amerikanske institusjonen står som garantister/sponsor for oppholdet til gjesteforskere og deres familier for *Exchange visitor visa*. Forskerne får et non-immigrant visa: J-1 for forskeren og J-2 visa for familien. Før du kan søke visum må du ha en invitasjon fra en amerikansk forskningsinstitusjon eller universitet. Denne invitasjonen må være signert av ansvarlig person på institusjonen. Før institusjonen utsteder et invitasjonsbrev, krever de fleste et brev fra din norske arbeidsgiver og eventuelt stipendutbetaler. Brevet skal dokumentere din stilling og din lønn eller stipend fra arbeidsgiver i Norge. Dette danner grunnlaget for invitasjonsbrevet fra den amerikanske institusjonen.

Den amerikanske institusjonen utsteder deretter et invitasjonsbrev til deg hvor innholdet i forskningen du skal gjøre, tilknytning til institusjonen og finansieringen av oppholdet er beskrevet. Det er viktig at brevet fra den amerikanske institusjonen inneholder nettopp hva du skal gjøre (**forske**) og at du er en **invitert** gjesteforsker. Dette brevet er viktig fordi du senere vil ha behov for å dokumentere hvilken type opphold du skal ha og hvilken status du har ved institusjonen i USA. Du må gi denne dokumentasjonen blant annet når du skal søke skattefritak under Norges skatteavtale med USA. Les mer om dette i avsnittet om skatt.

Det kan ta tid å få et invitasjonsbrev, spesielt hvis du ikke har noen kontakter i USA fra før. Mange må regne med å sende flere forespørsler om invitasjon.

DS-2019 issurance

På bakgrunn av invitasjonen vil den amerikanske institusjonen registrere deg inn i det nasjonale Student and Exchange Visitors Information System (SEVIS).
Vertsinstitusjonen sender deg lenke (Visa Certificate) hvor du fyller ut de resterende opplysningene. Sjekk nøye at alle opplysningene i skjemaet er helt korrekt og i samsvar med opplysningene i passet. Hvis du finner feil, må du ta kontakt med vertsinstitusjonen din igjen, slik at de retter opplysningene i SEVIS. Familiemedlemmer (dependent) får J-2 status og må fylle ut egne skjema for Visa Certificate. Bare J-1 – forskeren skal betale SEVIS avgiften (I-901 SEVIS fee). Husk å skrive ut kvittering på betalt avgift (det går bare å gjøre dette rett etter at du har betalt, så sørg for å være oppkoblet på en printer). Ta med kvitteringen til den amerikanske Ambassaden.

Pass

USA krever at du har et pass som er gyldig i 6 måneder etter forventet hjemkomst. Passet må være biometrisk, altså elektronisk lesbart og passfotoet må ikke være eldre enn 6 måneder. Du må møte på passkontoret hos politiet i ditt politidistrikt for å skaffe biometriske pass. Det tar inntil 10 dager å få tilsendt passet til din folkeregistrerte bostedsadresse.

Visumsøknad

Ulike forskeropphold krever ulik type visum og skjema fra den amerikanske vertsinstitusjonen.

- Du trenger ikke søke visum for kortere opphold på inntil 3 måneder i USA. Da bruker du ESTA og Visa Waiver programmet som du kan søke online uten å dra til ambassaden. Se http://norway.usembassy.gov/estainfo.html

- For opphold over 3 måneder trenger du visum. Du må ha mottatt et DS-2019 skjema fra din amerikanske vertsinstitusjon før du kan søke visum. Gjesteforskere og forskere på forskertermin søker Non-immigrant Visa type J-1 på internett, på skjema DS-160. Medfølgende familie vil få J-2 visa som er koblet til J-1 visa. Informasjon om utfylling av DS-160 og krav til dokumentasjon finner du her:
  http://travel.state.gov/visa/forms/forms_4401.html

Det kreves intervju ved Den amerikanske ambassaden i Oslo for å få et Non-immigrant visa, type J-1. Du må derfor bestille tid til intervju når du har fullført visa søknaden. Mer om hvordan søke visa:
http://norway.usembassy.gov/how_to_apply2.html

Bergen god tid til å skaffe visum (Foto: Shutterstock)

Oppmøte på Den amerikanske ambassaden i Oslo

Forskeren og familiemedlemmer fra14 år og oppover må møte personlig til intervju ved Den amerikanske ambassaden i Oslo. Ambassaden holder dessverre ikke intervju andre steder i Norge. Barn under 14 år trenger ikke selv være med på ambassaden. Du velger tidspunkt for intervju på nettsidene til ambassaden og du må bestille tid senest 48 timer etter at du har ferdigstilt visumsøknaden (DS-160) på nettet. Ventetiden for å få time varierer, men er sjelden over 10 dager. Du kan også bestille time lenger frem tid. Selve intervjuet tar vanligvis ikke lang tid. Det er ikke krav til at ektefeller møter samtidig, selv om dette er å anbefale.

I tillegg til gyldig pass, skal du ha med et eksakt beløp kontanter til å betale visumgebyr for alle som søker visum. Du skal også ha med en konvolutt per søker med navn og adresse, samt adressert konvolutter med frimerker til forsendelse av passet etter at visa oblat er satt inn. Dette betyr at du i en kort periode vil være uten pass. Derfor bør du besøke ambassaden i en periode du ikke planlegger utenlandsopphold som krever pass. For fullstendig liste over alle dokumenter og papirer du skal ha med se: http://norway.usembassy.gov/visa_checklist.html

Dersom du ikke er norsk statsborger trenger du noen ekstra dokumenter. Du må kunne dokumentere at du har tilstrekkelige sosiale og økonomiske bånd til Norge eller et annet land. Dette kan være bostedsattest fra Folkeregisteret, dokumentasjon på at du eier bolig i Norge, dokumentasjon på oppholdstillatelse eller lignende.
http://norway.usembassy.gov/visa_checklist.html

Du kan kun ta med deg et fåtall personlige eiendeler inn på ambassaden. Kofferter, bagger og større poser kan du ikke ta med inn. Oslo Sentralstasjon har bagasjeoppbevaring.

Linker:

Oversikt over alle typer visa:
http://travel.state.gov/visa/temp/types/types_1286.html

Non-immigrant Visa J-1: http://norway.usembassy.gov/j1visas.html

Gjesteforskere, forskere på forskningstermin og phd søker J-1- Exchange visitor Visa. Medfølgende familie får et J-2 visa som er knyttet til J-1.
http://travel.state.gov/visa/temp/types/types_1267.html

Stegene for å søke er beskrevet her:
http://travel.state.gov/visa/temp/types/types_1267.html#7

REISE OG ANKOMST TIL USA

Når du reiser med J-1 og J-2 visa skal du ikke søke Visa Waiver programmet (ESTA) og det er viktig at du oppgir dette ved innsjekking på flyplassen. Du må også oppgi adressen som du skal bo på i USA. Det er ikke krav om at du må bo på den samme adressen under hele oppholdet.

Ved ankomst til flyplassen i USA må du ha følgende dokumenter:

- Pass
- J-1 visa
- DS 2019
- I-94 (hvit I-94 som fylles ut på flyet)
- Invitasjonsbrevet

- I-901 Kvittering på betalt avgift
- Brev fra hjemmeinstitusjon som dokumenterer finansiering av oppholdet.
- Det er også lurt å ha navn og telefonnummer til kontaktperson på den amerikanske vertsinstitusjonen med deg i håndbagasjen, i tilfellet du eller immigrasjonsmyndighetene trenger å ta kontakt. Dette er spesielt aktuelt dersom ankommer utenom kontortid. Sjekk med din amerikanske vertsinstitusjon hvem du skal kontakte dersom du trenger det.

Etter ankomst til USA, tar du kontakt med vertsinstitusjonen din, oftest ISSO kontoret (International Students and Scholars Office) eller HR avdelingen, for å bekrefte at du har kommet. De vil også se papirene dine og registrere i SEVIS database at du har kommet. Etter noen dager kan du søke Social Security Number (SSN), som du trenger blant annet for å motta flere offentlige tjenester og for å søke jobb i USA.

Ved reiser utenlands under USA oppholdet

Den amerikanske vertsinstitusjonen er ansvarlig for sine utenlandske forskere overfor amerikanske immigrasjonsmyndigheter. Vertsinstitusjonen må derfor godkjenne at du kan dra ut av USA og komme tilbake, dersom du planlegger et utenlandsopphold i den tiden du er i USA. Dette gjelder også for din familie. Det er lurt å be om denne godkjenningen så raskt som mulig etter at du har kommet til USA. Vertsinstitusjonen gir godkjenning ved å signere og stemple DS-2019 dokumentene. Det er vanligvis ISSO som gjør dette. Når du reiser ut skal vertsinstitusjonen også legge inn utreisedato i SEVIS.

Social Security Nummer

Forskere på J-1 visa kan søke Social Security Number, som er et helse og forsikringsnummer i USA. Nummeret brukes også i andre sammenhenger, slik som til gass- og strømabonnement, bankkonto, kredittkort, telefonabonnement med mer og de fleste vil derfor ha nytte av Social Security Number, selv om det ikke er krav om å ha dette nummeret. Medfølgende familie (J-2) får i utgangspunktet ikke Social Security Number. Det er heller ikke nødvending for skolegang, barnehage osv. Det er likevel lurt for ektefelle/partner å søke om Social Security Number, slik at de mottar en bekreftelse på at de ikke kan få et slikt nummer. Dere kan bli spurt om dokumentasjon på at man ikke får Social Security Number, for eksempel ved søknad om førerkort. Ta godt vare på ditt Social Security Number - det gjelder for livstid.

Linker:

Social Security Number søker du på nettet for de fleste stedene i USA:
http://www.ssa.gov/ssnumber/

For en del byer og bostedsadresser kreves personlig oppmøte, se oversikt for hvem dette gjelder og hvor kontorene befinner seg:
http://www.ssa.gov/cardcenters/cardcenterinfo.html

Krav til dokumentasjon for å søke Social Security Number:
http://www.socialsecurity.gov/online/ss-5.pdf

TRYGD OG FORSIKRINGER

Medlemskap i Folketrygden

Opphold under 12 måneder

Norske forskere på forskningsopphold under 12 måneder i USA er pliktig medlem i Folketrygden under oppholdet. Dette gjelder også medfølgende familie som er forsørget av forskeren. Du må likevel søke NAV om medlemskap i god tid før avreise, for å får dokumentasjon på medlemskapet ditt. NAV informerer HELFO om at du skal til USA og HELFO sender deg trygdebevis knyttet til HSI (Health Systems International), som er HELFOS agent i USA. HSI blir også informert om medlemskapet og kan bistå under oppholdet.

Partner og barn som forskeren forsørger under oppholdet, får folketrygdemedlemskap knyttet til forskerens medlemskap. Medlemskap for partner forutsetter at han/hun ikke er i arbeid under oppholdet. Forskeren er da hovedsøker og informasjon om medfølgende partner og barn skal fylles ut på samme skjema.

Dersom partner jobber for norsk arbeidsgiver under oppholdet i USA, må han/hun søke om eget medlemskap i Folketrygden. Dette gjelder dersom han/hun tjener mer enn 1,5 G over en periode tilsvarende 1 år. Det anbefales å melde fra til NAV Internasjonalt om hvor mye partner regner med å tjene under USA-oppholdet.

Som regel har også utenlandske statsborgere pliktig medlemskap i folketrygden, men den enkelte bør sjekke sitt Folketrygdsmedlemskap hos NAV internasjonalt.

Opphold over 12 måneder

Skal oppholdet vare utover 12 måneder må du søke om folketrygdsmedlemskap. Dette gjelder også dersom du forlenger oppholdet utover 12 måneder underveis. Du leverer da ny søknad til NAV eller ber din hjemmeinstitusjon sende inn en forespørsel om forlengelse. Det forutsettes at ingen av vilkårene har endret seg, utover oppholdets lengde. Det er mulig å søke medlemskap i inntil 5 år ved opphold i USA.

Linker:

Medlemskap søkes på skjema «Søknad om Medlemskap ved opphold utenfor Norge».
http://www.nav.no/Internasjonalt/Opphold+i+utlandet/Familiemedlem+i+utlandet

Søknadsskjema til NAV Internasjonalt om medlemskap:
https://www.nav.no/skjema/Skjemaer/Privatpersoner/Skjemaveileder11/SkjemaveilederPrivatperson?key=249734&languagecode=53

NAV Internasjonalt
http://www.nav.no/internasjonalt
Telefon +47 21073700

Se også sjekkliste for familiemedlemmer i utlandet
http://www.nav.no/Internasjonalt/Opphold+i+utlandet/Familiemedlem+i+utlandet/Sjekkliste+-+Familiemedlem+i+utlandet

HELFO Utland

HELFO utland forvalter en del av helseytelsene etter folketrygdloven og trygdeavtalene. Etter at medlemskap i Folketrygden er innvilget utsteder HELFO et forsikringsbevis på medlemskap og dekning under oppholdet.

Når du kommer til USA, må du kontakte Health Systems International (HSI) og be om et forsikringskort. Dette kortet gjør all kontakt med helsevesenet i USA enklere. HSI kan også gi informasjon om leger, praksis og dekking av kostander i USA. En viktig del av HSI sitt ansvar i USA er å motta og utbetale regninger som skal dekkes av HELFO. På denne måten slipper du å legge ut store beløp selv.

Dekningsgrad, egenandeler og refusjon

Folketrygdens medlemskap i utlandet dekker ikke helsetjenester som ligger under kommunale helsetjenester i Norge. Dette gjelder blant annet helsesjekk, vaksiner, tannbehandling med mer. Se HELFO sine sider for utfyllende info og ta kontakt med HEFLO eller HSI om noe er uklart.

Det er egenandeler på behandlingen i USA. Egenandelen utgjør 25 % av kostanden på medisinsk behandling og den delen av tannbehandlingen som er dekket. På medisiner er egenandelen satt til 36 % Dette gjelder opp til et tak som for 2012 er 1600,-NOK. Egenandeler utover dette refunderes av HELFO.

Medisinsk begrunnet tannregulering kan dekkes. Kontakt HELFO i forkant av oppholdet om godkjenning av dette på bakgrunn av dokumentasjon fra tannlege/lege. Utgiftene får du refundert i etterkant av USA-oppholdet.

Refusjonskrav

Dersom du har lagt ut for helseutgifter som dekkes av HELFO, må du fremme krav om refusjon innen 6 måneder etter siste behandling. Refusjonsskjema finner du her: http://www.helfo.no/privatperson/helserettigheter-ved-opphold-i-utlandet/soknadsskjema/Sider/default.aspx

Linker:

HELFO:
http://www.helfo.no/privatperson/helserettigheter-ved-opphold-i-utlandet/utenfor-eossveits/Sider/default.aspx
Telefon +47 21074600

HELFO har lang saksbehandlingstid, opp mot 4 måneder. For mer info om rettigheter:
http://www.helfo.no/privatperson/helserettigheter-ved-opphold-i-utlandet/utenfor-eossveits/Sider/arbeidstakere.aspx

Health Systems International (HSI)

HSI bistår i helsespørsmål under opphold i USA. De fungerer som et godt bindeledd til HELFO i Norge og kan svare på hvilke leger som godtar HSIs forsikringsordning. Det er mange ulike forsikringsagenter og ikke alle leger tar alle forsikringsordningene.

Oppstår det behov for inngrep som ikke er av akutt art, må du søke HELFO om godkjenning i forkant av inngrepet. Informasjon om rettigheter ved opphold i utlandet http://www.helfo.no/SiteCollectionDocuments/Vedlegg%20privatperson/Helserettigheter%20ved%20opphold%20i%20utlandet/Brosjyre%20om%20helsetjenester%20utenfor%20EØS.pdf

Kontakt også HSI hvis du har behov for inngrep av ikke-akutt karakter.
http://www.us-hsi.com/
http://www.helfo.no/privatperson/helserettigheter-ved-opphold-i-utlandet/Sider/medlemskap-i-hsi.aspx

Trygdeavtale med USA

Norge har en egen trygdeavtale med USA
http://www.nav.no/rettskildene/Rundskriv/148154.cms.
For forskere på forskningstermin har denne avtalen ikke så stor praktisk betydning. Den er viktig for forskere på kortere opphold og turistvisum.
Avtalen regulerer derimot et viktig punkt for de som reiser med barn.

Barnetrygd, kontantstøtte og fødselspenger og foreldrepenger

Du kan får utbetalt fødsels- og foreldrepenger mens du er i USA.
Trygdeavtalen med USA har bestemmelser om Barnetrygdloven og barnetrygd er ikke inkludert. Dermed har du i utgangspunktet ikke rett til å få utbetalt barnetrygd på opphold over 6 måneder i USA. Det er mulig å søke NAV forvaltning ved ditt lokale NAV kontor om å beholde barnetrygden på opphold over 6 måneder, men du kan ikke regne med at søknaden blir innvilget.

Privat forsikring

Folketrygdmedlemskapet dekker en del av forsikringsbehovet under oppholdet i USA. Det anbefales likevel å tegne en privat forsikring i tillegg, som dekker blant annet hjemtransport ved død, hjemreise ved sykdom/dødsfall i nærmeste familie, samt utgifter til medisiner m.m. som HELFO ikke dekker. Gjør en vurdering av eget forsikringsbehov og ta kontakt med ulike forsikringsselskaper. Vær oppmerksom på at en vanlig reiseforsikring vanligvis bare dekker de 90 første dagene av oppholdet. De samme begrensningene finnes ofte på forsikringer knyttet til kredittkort.

Mange forsikringsselskap tilbyr utvidet reiseforsikring, utover 90 dager. ANSAs studentforsikring er et alternativ som også forskere (med familie) kan tegne. Forsikringen forutsetter medlemskap i ANSA, http://aon.no/studentforsikring/

Privat forsikring bør dekke hjemtransport ved død, hjemreise ved sykdom/dødsfall i nærmeste familie, samt utgifter til medisiner (Foto: Shutterstock)

SKATT

Norges skatteavtale med USA

Norge har en skatteavtale med USA, som er særlig gunstig for forskere. Skatteavtalens artikkel 15 gir mulighet for skattefritak for forskere fra Norge på forskningsopphold til USA for inntil 5 år. Avtalen omhandler også stipendiater, se artikkel 16.

Skattekort

For å oppnå skattefritak, må hver enkelt forsker kreve skattfritak etter skatteavtalen. Avtalen gir deg mulighet til å søke skattekort med kun trygdeavgiften på 7,8 %. Husk at toppskatt fortsatt blir beregnet og at hele skatteåret vil bli vurdert dersom du er borte bare deler av kalenderåret.

Du søker om en foreløpig forhåndsgodkjenning av fritak for/endring av skattetrekk hos Skatteetaten før avreise, ved å søke endret skattetrekk på skjema **RF 1102** med vedlagt dokumentasjon (se lenke). Du må blant annet legge ved invitasjonsbrevet fra vertsinstitusjonen som må være signert før oppholdet starter for at du skal kunne søke skattefritak for perioden.

Det endelige skattefritaket må du fremme i selvangivelsen ved å **kreve** skattenedsettelse i skjema **RF 1150**.

Dokumentasjon av merkostnader

I utgangspunktet skal det skattes av alle inntekter. Skatteetaten gir en skjønnsmessig vurdering av stipender som skal dekke merkostnader ved reise og opphold i utlandet. Slike merkostnader må du kunne dokumentere, dersom Skatteetaten etterspør kvitteringer på utlegg, bankutskrifter med mer. Spar derfor på alle relevante kvitteringer i løpet av oppholdet. Siden du også kan kreve skattefritak for forskningsopphold i USA, vil det kun bli trukket trygdeavgift fra beløp som ikke kan godkjennes som skattefrie merkostnader.

Linker:
Informasjonssider:
http://www.skatteetaten.no/no/taxnorway/

Skatteavtalen:
http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/tema/skatter_og_avgifter/skatteavtaler/skatteavtale-norge---usa.html?id=106975

Hva som er merkostnader etter skatteloven er godt regulert, men også noe skjønnsbasert. For nærmere informasjon:
http://www.skatteetaten.no/Upload/PDFer/lonnsabc2011.pdf

BOLIG

Leie av bolig i USA

Sjekk først om institusjonen du skal besøke har boliger til leie. HR avdelingen eller ISSO kan være steder å begynne.

Det foregår en del underslag på det amerikanske boligutleiemarkedet og du kan finne forsøk på å leie ut boliger som ikke finnes. Du bør derfor gå på visning eller eventuelt få noen du kjenner fra vertsinstitusjonen til å gjøre det. Det er også lurt å Skype med utleier før signering av kontrakten.

Unngå underslag og sjekk boligmarkedet nøye (Foto: Shutterstock)

Du kan også finne bolig gjennom utleiefirma og meglere. Dersom du skal til et område med stort press på boligmarkedet, kan dette være et alternativ. Boligmeglere kan sette opp en "visningsdag" med flere alternativer og det kan være verdt å reise på et forhåndsbesøk for å finne bolig.

Linker:

www.sabbaticalhomes.com; hjemmeside for boligutleie og boligbytte akademikere imellom. Her kan du også legge ut din egen bolig i Norge om du skal leie ut.
www.sabbatical.com
www.rent.com
www.craigslist.com er også et alternativ for å danne deg et inntrykk av prisnivå m.m. Craiglist har noe mer variasjon på kvalitet og annonser og minner om en forenklet Finn.no

Vandelsattest
Enkelte borettslag (co-operations) kan be om vandelsattest før de godkjenner nye leietagere ved framleie. Vandelsattest får du fra politiet i din kommune.

Fra Norge:
https://www.politi.no/tjenester/politiattest/
Fra utlandet:
http://www.norway.org.il/Norsk/Bistand-til-nordmenn/Politiattest___vandelsattest/

Depositum
Det settes ulike krav til depositum. Et alternativ er å betale inn et depositum tilsvarende 1 månedsleie, samt første og siste husleie.
Bruker du en megler skal de også ha en prosentandel av leieinntektene i honorar som leietaker må dekke.

Abonnement på gass og strøm
Leier du hus må du som regel ha egne abonnement på strøm og gass. Det er flere tilbydere på disse tjenestene.

Gass- og strømabonnement kan også fungere som dokumentasjon på hvor du bor. Dette kan for eksempel gjelde om du søker skoleplass til barna og den offentlige skolen du sogner til er veldig attraktiv/full.

Innboforsikring
Hvis den du leier boligen av har møbler og innbo i boligen i den perioden du er leietaker, bør du sjekke om de har en innboforsikring (Renters insurance) som dekker tingene deres. For dine egne ting, bør du sjekke om din reiseforsikring også dekker innbo. ANSAs studentforsikring har innboforsikring inkludert i sin forsikringspakke. Vær oppmerksom på at innboforsikringen du har hjemme, vanligvis ikke dekker innbo i utlandet. Renters insurance kan også kjøpes hos flere forsikringsselskaper i USA og du bør høre med naboer eller kollega hvilken forsikring du bør kjøpe.

Flyttekostander
Flere transportselskaper flytter eiendeler internasjonalt. Det kan være gunstig å bruke et norsk firma også til returen. Fra USA kan leie av liftcontainer være et alternativ om du skal ha med deg mye hjem. Det er stor variasjon i tilbudene og husk å sjekke at transportselskapet sender tingene dine dit du bor og ikke bare til første norske havn/flyplass. Sjekk også om din hjemmeinstitusjon har avtaler med flyttebyrå.

Eksempler på selskap som kan brukes finner du på:
http://www.a2globalshipping.com/
www.adamsexpress.no/

På flyet kan du ta med ekstra kofferter om du betaler for dem. SAS lar deg for eksempel ta med inntil 5 kofferter per person på maks 32 kg per koffert. Kontakt de ulike flyselskapene hva du kan ta med deg og hva det koster ekstra.

Leie ut bolig i Norge

Sjekk med din hjemmeinstitusjon om de kan bistå med å leie ut boligen din i Norge. Ta kontakt med Euraxess Servicesenter (International Staff support).

Her finner du kontaktpersoner for dette:
http://www.euraxess.no/prognett-euraxess/EURAXESS_Contact_Points_i_Norge/1224698282175

Når du leier ut bolig krever mange forsikringsselskap at du endrer boligforsikringen din til en uteleieforsikring for perioden du leier ut. Husk også å beholde innboforsikringen din dersom du leier ut møblert. De skal dekke dine eiendeler, men ikke det som tilhører leietager.

Du kan også bruke utleiemeglere for å administrere utleien i Norge mens du er borte. Da betaler du honorar til megleren.

Flyttemelding

Du må melde flytting til Folkeregisteret dersom du planlegger å være i USA mer enn 6 måneder. Ditt lokale NAV kontor skal også ha flyttemelding. Husk også å melde fra til Folkeregisteret og NAV når du kommer tilbake til Norge.
http://www.skatteetaten.no/no/Skjemaer/Melding-om-flytting-til-utlandet/

SKOLE OG BARNEHAGE

Skolesystemet i USA

Det finnes både offentlige (Public Schools) og private skoler i USA. Barna starter i første klasse det året de fyller 6 år, slik som i Norge. Før skolestart er Pre-school eller Kindergaten i regi av skolen et alternativ. Mange velger også barnehage.

Alder	Type skole	Trinn
3-4	Pre-school	N/A
5-10	Elementary/primary School	Kindergarten
11-13	Middle school	6th-8th
14-18	High school	9th-12th (Freshman-Senior)

Her finner du en oversikt over utdanningssystemet i USA
http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_the_United_States
http://www.fulbright.org.uk/study-in-the-usa/school-study/us-school-system

Nasjonale Utdanningsdepartementet i USA
http://www.ed.gov

Skole i USA

Valg av skole er kanskje det viktigste du gjør dersom du reiser med barn. I USA er kvaliteten på de offentlige skolene svært varierende, men også godt dokumentert. Det

finnes oversikter over skolene på offentlige nettsider og ulike organisasjoner har utfyllende informasjon om den enkelte skole.
http://nces.ed.gov/globallocator/
http://www.greatschools.org/

Norske forskere på forskertermin har oftest sine barn på offentlig skole. En god del av de offentlige barneskolene tilbyr ESL opplæring (English as a Second Language) til barn som ikke har engelsk som morsmål. Sjekk derfor hvilke skoler som tilbyr ESL der hvor du skal dra. Barna blir skrevet inn på de offentlige skolene først når dere er bosatt i USA, men det er lurt å kontakte skolen i god tid før ankomst for å fortelle at dere kommer.

Det finnes også et godt tilbud på private skoler i USA, men private skoler er ofte kostbare. De har også krevende opptaksprosesser som kan starte opp til 1 år før skolestart.

Norsk skole hjemme

Søk skriftlig permisjon fra den lokale skole, slik at dere mottar en skriftlig melding fra skolen. Du bør også sjekke mulighetene for å komme tilbake til samme trinn og klasse og hvordan dere eventuelt bør holde kontakt med skolen mens dere er i USA.

Skolefritidsordning

Aktiviteter etter skoletid er ikke noe alle skoler tilbyr. Derimot er det mange aktiviteter som barna kan delta på i privat regi og i mange tilfeller blir barna hentet på skolen og fulgt til aktiviteten. Hør med din lokale skole og med familier i nabolaget om hvilke tilbud som finnes.

Norsk skole i USA

Globalskolen tilbyr nettbasert undervisning for klassetrinn 1-10 i fagene norsk, samfunnsfag og religion og livssyn. Norskskolen har et tilsvarende opplegg.

I New York har Norskskolen fysisk undervisning på Sjømannskirken en del lørdager.
http://www.sjomannskirken.no/new-york/faste-aktiviteter/norskskolen
Sjekk gjerne med Norskskolen eller Sjømannskirken om lignende tilbud finnes der du skal.

Barnehage i USA

Barna kan gå i barnehager (Child care) fra 0-6 år. Pre-school er fra 3-4 år, pre-kindergarten fra 4-5 år og kindergarten fra 5-6 år. Barna kan også bli en del av skolesystemet fra det året de fyller 4 år, men ikke alle er garantert plass. Alternativet er da å fortsette i barnehage.

Barnehager er vanligvis private og mottar ikke offentlige støtte. Prisen på barnehageplassen blir derfor høy sammenlignet med Norge og det er ikke uvanlig å betale 1500 -2000 dollar per måned for full plass. Det finnes mange barnehagetilbud og mange populære barnehager har opptaksprøver eller intervjuer. En del tar også «signing fee» for å søke om plass og du må betale for hele eller deler av barnehageåret i forkant om du får plass. Søknadsprosessen varierer og kan starte så tidlig som et år før oppstart. Mange amerikanske barn går deltid i barnehage og har en foreldre hjemme. Du er derfor ikke garantert full barnehageplass.

Skal minstemann gå i amerikanske barnehage? (Foto: Shutterstock)

Barnehage i Norge

Søk permisjon i barnehagen i god tid før du drar. Offentlige barnehager kan ikke garantere deg plass i samme barnehage og gruppe når dere kommer hjem igjen, men det er verdt å ta dette opp med barnehagen. Private barnehager har større fleksibilitet for opptak og det er større sjanse for å få den samme plassen.

Det er lurt å holde kontakten med barnehagen mens dere er i USA for å gjøre overgangen tilbake til gammel barnehage så lett som mulig for barnet. Ta gjerne med bilder av de andre barna og personalet til USA.

VAKSINASJONA OG HELSESJEKK

Vaksinasjon

Krav til vaksinering av barn settes delvis på nasjonal og delvis på statlig (federal) nivå i USA. Barn som skal gå i barnehage eller skole må oppfylle det amerikanske vaksinasjonsprogrammet. Hvis barnet ditt har fulgt vanlig vaksinasjonsprogram i Norge er det kun noen tilleggsvaksiner som kreves. Dersom du ikke har fulgt vaksinasjonsprogrammet for barn i Norge, bør du kontakte med helsestasjonen/skolehelsesøster for en samtale. Blant annet er alder på barna ved vaksinasjon ulik i Norge og USA, noe som kan innebære at barnet må ta vaksiner som først gis senere i Norge.

Husk å ta med alle vaksinasjonspapirer på engelsk som skal fremlegges for skolen. Dersom barnet ikke er vaksinert for en sykdom, men har hatt sykdommen, kan du dokumentere dette med blodprøve. Ta med utskrift på engelsk av blodprøven.

Barn må ofte ha Hepatitt B vaksine og det tar minimum 6 måneder å fullføre dette vaksinasjonsprogrammet. Start derfor tidlig med vaksinasjonen, slik at du rekker hele før du drar. Det er også mulig å ta den siste av tre doser i USA og fortsatt få starte skolegang. Vaksiner kan fås hos kommunale smittevern kontor eller hos private vaksinasjonsklinikker i USA.

For voksne kreves det derimot få eller ingen vaksiner for opphold i USA.
Hør med din vertsinstitusjon hvilke krav de setter.

Her finnes oversikt over de ulike statene og krav til vaksinasjon:
http://www.cdc.gov/vaccines/spec-grps/prog-mgrs/grantee-imz-websites.htm
Gode råd og info finner du også på Folkehelseinstituttet sine sider
http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=233&trg=MainArea_5661&MainArea_5661=5565:0:15,1223:1:0:0:::0:0

Helsesjekk

Skolen og barnehagen kan kreve helsesjekk av barnet når dere har kommet til USA. En del stater krever også tuberkulosevaksine for barn på skolen. Disse testene og sjekkene må gjøres i USA. Dette dekkes ikke av HSI-forsikringen (folketrygden).

BIL

Førerkort og bilforsikring

Mange har behov for å bruke bil i løpet av USA-oppholdet. Krav til førerkort settes av den enkelte stat og noen stater krever at du tar førerprøve i USA for å kunne kjøre bil. Det er uansett lurt å bestille et internasjonalt førerkort før du drar. Dette kan du kjøpe hos blant annet NAF:
http://www.naf.no/Alle-saker/NAF-eksperten/Reise/Internasjonalt-forerkort/.

Du trenger også forsikring på bilen og bilforsikring er kostbart i USA. Ansvarsforsikring for tredje part er påkrevd. Be ditt norske forsikringsselskap om engelsk bekreftelse på din bonus, slik at du har historikk å vise til når du forhandler om pris.

Leiebil

Utenlandske førerkort aksepteres vanligvis for leiebil. Skal du melde deg inn i et bilkollektiv og lignende, krever de fleste en vandelsattest. Vandelsattest må du få fra politiet i din hjemkommune i Norge og det kan ta flere uker å få attesten tilsendt.
http://en.wikipedia.org/wiki/Driver's_license_in_the_United_States

ANNET

Bankkonto

Det går vanligvis fint å opprette bankkonto i USA om du har Social Securety Number. Ta kontakt med en lokal bankfilial. Partner kan få samme bankkonto som deg med eget kort knyttet til kontoen. Søk også om sjekkhefte tilknyttet bankkontoen, siden sjekker fortsatt er vidt utbredt i USA. Betaling med kontanter er også mer vanlig sammenlignet med Norge, selv om mange steder også tar kort. Du kan bli bedt om å betale mer om du bruker kredittkort.

Overføring fra norsk bank til Amerikansk bank kan ta opp mot en uke. Det kan være lurt å ha flere ulike typer kredittkort. De mest vanlige er VISA, MasterCard og American Express. Diners Card er lite brukt.

Telefon

Du får telefonabonnement med et Social Security Number. Som utlending kan du bli bedt om å betale depositum, fordi telefonselskapet ikke kan ta kredittsjekk av utenlandske kunder. Det kreves ikke depositum for kontantkort, men med kontantkort får du ikke mulighet til å ringe internasjonalt.

Tips

Det er mer vanlig å legge igjen tips i USA enn i Norge, men hvor mye du bør gi varierer mellom stater og byer. Mange ansatte får størstedelen av inntekten sin gjennom tips og ikke fast lønn. I servicesektoren, for eksempel hos frisører og på restauranter, er det ikke uvanlig å gi 20 % av beløpet i tips. Tips kan også være inkludert i regningen og vil da stå på kvitteringen din.

Mer info finner du her:
http://www.tripadvisor.com/Travel-g191-s606/United-States:Tipping.And.Etiquette.html

EURAXESS Links

EURAXESS Links i USA kan bistå med informasjon om forskningsfinansiering, internasjonalt forskningssamarbeid og assistanse i praktiske spørsmål når du flytter til og fra USA. EURAXESS Links representerer et nettverk av europeiske forskere som jobber utenfor Europa og av ikke-europeiske forskere som ønsker å jobbe i Europa. Medlemskap i nettverket er gratis.

http://ec.europa.eu/euraxess/links/usa/index_en.htm

SJEKKLISTE

Før avreise til USA

- Søk finansiering minst 1 år før du skal dra
- Visa
- Invitasjonsbrev fra USA
- Visumsøknad med besøk på ambassaden i Oslo
- Gyldig pass
- Søke medlemskap i Folketrygden
- Søke NAV lokalt om barnetrygd (ved over 6 måneders opphold)
- Motta forsikringsbevis frå HELFO
- Kjøp tilleggsforsikring
- Søk skattefritak hos skatteetaten og nytt skattekort
- Ta vaksiner du trenger og start minst 6 måneder før avreise
- Ta med oversikt over vaksinasjoner på engelsk
- Skaff bolig i USA
- Søk barnehage i god tid
- Kontakt skolen i USA
- Søk permisjon til skole, barnehage i Norge
- Si opp plassen på SFO
- Søk permisjon andre relevante organisasjoner
- Skaff uteleieforsikring på bolig om leid ut
- Stopp ulike abonnement
- Ha gyldig kredittkort
- Lag liste over kontaktpersoner i Norge og i USA
- Melde fra til arbeidsgiver i Norge om oppholdet
- Meld flytting til Folkeregisteret

Etter ankomst USA

- Oppsøk verstinstitusjon for registrering i SEVIS
- Få signert DS-2019 dokumentet
- Søk Social Security Number
- Kontakt HSI for forsikringsbevis
- Søk skoleplass
- Gjennomfør helsesjekk for barn
- Meld fra til Den Norske Ambassaden i Washington om at du er i USA
- Lever selvangivelse – krev skattefritak år 1
- Legg ved skjema for utleieinntekter av bolig
- Sjekk lønns- og trekkoppgaven (årsoppgaven) fra arbeidsgiver år 1

Før hjemreise fra USA

- Avbestill strøm, gass, telefon, andre abonnement
- Meld fra ved utreise til vertsinstitusjon
- Meld fra til skole, barnehage og SFO i Norge at du kommer tilbake
- Avvikle bankkonto i USA

Ved hjemkomst

- Meld flytting tilbake til Norge
- Lever inn oppgjørsskjema til arbeidsgiver
- Meld fra til lønningskontoret at du er hjemme og oppgi hvilken periode du har vært i USA
- Sjekk lønns- og trekkoppgaven (årsoppgaven) fra arbeidsgiver år 2
- Selvangivelse med krav om skattefritak år 2
- Meld fra til NAV lokal om tilbakekomst.